

โรงผสมวัตถุดิบอาหารสัตว์เพื่อชุมชน

องค์การบริหารส่วนตำบลชัยสนุ่น จังหวัดสระบุรี

ตำบลชัยสนุ่นเป็นพื้นที่ในโครงการของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก. 4-01) สภาพพื้นดินเหมาะกับการทำเกษตรและทำปศุสัตว์ทำให้อาชีพหลักของเกษตรกรในตำบลคือเลี้ยงโคนม แต่ด้วยมักประสบปัญหาอาหารวัวราคาแพงและคุณภาพไม่ได้มาตรฐาน ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงโคนมร้อยละ 50 จะเป็นค่าอาหารสัตว์ เกษตรกรจึงได้รวมตัวกันเป็น "กลุ่มเกษตรกรก้าวหน้า" จัดตั้งโรงผสมวัตถุดิบอาหารสัตว์ขึ้นเองในชุมชน โดยจัดทำโครงการเสนอขอรับงบประมาณสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคม (SIF) เมื่อปี 2543 เมื่อได้รับอนุมัติงบประมาณ กลุ่มเกษตรกรก็ได้ดำเนินการผลิตอาหารสัตว์เรื่อยมา

อย่างไรก็ตาม ในปี 2545 โรงผสมอาหารสัตว์ประสบกับปัญหาขนาดโรงงานที่เล็กเกินไปและจำนวนเครื่องจักรที่มีน้อย ทำให้ไม่สามารถผลิตอาหารสัตว์ได้เพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกรในตำบล ในขณะเดียวกันนั้น ตำบลชัยสนุ่นได้รับจัดสรรงบประมาณอุดหนุนจากรัฐบาล 1 ล้านบาท จากโครงการพัฒนาเศรษฐกิจระดับชุมชนของรัฐบาล ทางตำบลจึงได้จัดให้มีเวทีประชาคมตำบลขึ้น เพื่อปรึกษาร่วมกันระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลชัยสนุ่นและประชาคมตำบลในการเสนอโครงการที่จะขอรับการสนับสนุนงบประมาณ และกลุ่มเกษตรกรก้าวหน้าก็ได้เสนอโครงการโรงผสมอาหารสัตว์ขึ้น เพื่อขอรับการพิจารณา

ข้อมูลพื้นฐานปีปัจจุบัน
: ปี พ.ศ. 2546

อำเภอ: มวกเหล็ก

จังหวัด: สระบุรี

ประชากร: 6,580 คน

พื้นที่: 132.54 ตร.กม.

ประเภทท้องถิ่น :
องค์การบริหารส่วนตำบล

การเลือกตั้ง : ทางอ้อม

วิถีใหม่

ในปี 2545 ประชาคมตำบลชัยสนุ่นมีความเห็นร่วมกันให้ อบต.ชัยสนุ่นร่วมกับกลุ่มเกษตรกรก้าวหน้าจัดทำ "โครงการโรงผสมวัตถุดิบอาหารสัตว์เพื่อชุมชน" ขึ้น ในลักษณะที่เป็นการต่อยอดจากโรงผสมอาหารสัตว์เดิม เพื่อให้โรงงานสามารถผลิตอาหารสัตว์ตอบสนองความต้องการของชุมชนได้อย่างเพียงพอ และเพื่อสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับประชาชนในตำบล

ผลงานที่ได้ดำเนินการ

1. จัดเวทีประชาคมตำบลเพื่อปรึกษาร่วมกันในการจัดทำโครงการเพื่อขอสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการจากรัฐบาล
2. ดำเนินการระดมทุนจากสมาชิก โดยจัดจำหน่ายหุ้นให้แก่สมาชิกแรกตั้ง จำนวน 35 คน อย่างน้อยคนละ 1 หุ้น หุ้นละ 100 บาท จำนวน 270 หุ้น รวมเป็นเงิน 27,000 บาท
3. ดำเนินการก่อสร้างขยายอาคารโรงงาน สำหรับจัดเก็บและผสมวัตถุดิบอาหารสัตว์ เป็นอาคารโครงสร้างเหล็ก หลังคากระเบื้อง ขนาด 10 x 16 x 6 เมตร ที่เลขที่ 62 หมู่ 14 ตำบลชัยสนุ่น อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี
4. ดำเนินการจัดซื้อและติดตั้งเครื่องบดวัตถุดิบขนาด 10 นิ้ว กำลังผลิต 1,000 – 2,000 กิโลกรัม/ชั่วโมงและเครื่องยัดดีเซล 6 สูบ 175 แรงม้า อย่างละ 1 เครื่อง เพื่อเพิ่มกำลังการผลิตให้กับโรงงาน

5. แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารของกลุ่มเกษตรกรก้าวหน้าจากสมาชิกกลุ่ม เพื่อดำเนินการบริหารกิจการโรงงาน จำนวน 16 คน แบ่งเป็น 4 ฝ่าย ดังนี้
 - ฝ่ายจัดซื้อวัตถุดิบ
 - ฝ่ายตรวจสอบคุณภาพวัตถุดิบ
 - ฝ่ายการเงิน
 - ฝ่ายประสานงานภายนอก
6. ดำเนินการสรรหาผู้จัดการโรงงาน โดยพิจารณาจากประชาชนในตำบล และคนงานผสมอาหารสัตว์ โดยพิจารณาจากแรงงานภายนอก
7. จัดซื้อวัตถุดิบในการผสมอาหารสัตว์ โดยมันสำปะหลัง จัดซื้อจากประชาชนในตำบล ถั่วเหลือง รำ ข้าวโพด และปลาป่น จากบริษัทเอกชน
8. ดำเนินการผสมอาหารสัตว์ โดยมีอัตราการผลิต 8 – 10 ตัน/วัน
9. ปั่นผลกำไรจากการดำเนินกิจการให้แก่สมาชิกทุกสิ้นปี ในอัตราหุ้นละ 15 บาท
10. นำผลกำไรส่วนหนึ่งที่ได้จากการดำเนินกิจการโรงผสมอาหารสัตว์ไปจัดตั้งเป็นกองทุนของตำบล ซึ่งแตกต่างหากจากงบประมาณประจำปีของ อบต. เพื่อให้กลุ่ม หรือองค์กรชุมชนภายในตำบลสามารถมาขอรับการสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมต่างๆ ได้ โดยมีคณะกรรมการของกลุ่มเกษตรกรก้าวหน้าเป็นผู้ดูแล

การระดมทรัพยากร

ค่าใช้จ่าย/การลงทุน

1. งบประมาณสนับสนุนจากกองทุน SIF เมื่อปี 2543 จำนวน 1,510,810 บาท
2. งบประมาณสนับสนุนจากโครงการพัฒนาเศรษฐกิจระดับชุมชน ในการก่อสร้างอาคารโรงผสมวัตถุดิบอาหารสัตว์ เป็นอาคารโครงสร้างเหล็ก หลังคากระเบื้อง ขนาด 10 x 16 x 6 เมตร เมื่อปี 2545 เป็นจำนวนเงิน 365,255 บาท
3. ค่าใช้จ่ายดำเนินการเพื่อเป็นค่าตอบแทนในการทำงาน
 - ผู้จัดการโรงงาน 1 คน เดือนละ 4,700 บาท และค่าโทรศัพท์มือถือที่ใช้ในการทำงาน
 - คนงานผสมอาหารสัตว์ 3 คน เดือนละ 4,000 บาท/คน

การระดมทุน

จัดจำหน่ายหุ้นละ 100 บาท จำนวน 270 หุ้น รวม 27,000 บาท (สมาชิก 1 คน ต้องถือหุ้นอย่างน้อยคนละ 1 หุ้น)

อุปกรณ์/เครื่องมือ

1. เครื่องบดวัตถุดิบขนาด 10 นิ้ว กำลังผลิต 1,000 – 2,000 กิโลกรัม/ชั่วโมง จำนวน 1 เครื่อง เป็นเงิน 65,000 บาท
2. เครื่องยนต์ดีเซล 6 สูบ 175 แรงม้า จำนวน 1 เครื่อง เป็นเงิน 90,000 บาท

บุคลากร

1. คณะกรรมการบริหารกลุ่มเกษตรกรก้าวหน้า 16 คน
2. ผู้จัดการโรงผสมอาหารสัตว์ 1 คน
3. คนงานผสมอาหารสัตว์ 3 คน

ขั้นตอนในการดำเนินการ

วัน เดือน ปี	กิจกรรมที่ทำ	ผู้รับผิดชอบ
มกราคม 2545	ตำบลชัยสนุนได้รับการจัดสรรงบประมาณจากรัฐบาล ตามโครงการพัฒนาเศรษฐกิจระดับชุมชน จำนวน 1,000,000 บาท	อบต.ชัยสนุน

วัน เดือน ปี	กิจกรรมที่ทำ	ผู้รับผิดชอบ
สิงหาคม 2545	- จัดเวทีประชาคมตำบล เพื่อหารือเกี่ยวกับการจัดทำโครงการตามนโยบายของรัฐบาล - เสนอโครงการต่อยอดโรงผสมอาหารสัตว์ เพื่อรับการพิจารณาจากประชาคมตำบล และได้รับเลือกให้เป็นโครงการสำหรับเสนอของบประมาณจากรัฐบาล - เสนอโครงการโรงผสมอาหารสัตว์ เพื่อขออนุมัติงบประมาณจากโครงการกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชนของรัฐบาล	- อบต.ชัยสนุ่น - กลุ่มเกษตรกรก้าวหน้าและประชาคมตำบล - อบต.ชัยสนุ่น
ต้นปี 2546	ดำเนินการก่อสร้างขยายอาคารโรงงาน โดยมีแรงงานส่วนมากเป็นประชาชนในตำบล และจัดซื้อเครื่องจักรเพิ่มเติม	กลุ่มเกษตรกรก้าวหน้า อบต.ชัยสนุ่น และประชาชนในตำบล
พฤษภาคม 2546	ได้รับอนุมัติงบประมาณสนับสนุนตามโครงการกระตุ้นเศรษฐกิจของรัฐบาล	อบต.ชัยสนุ่น
มิถุนายน 2546	ดำเนินการผลิตอาหารสัตว์ โดยใช้เครื่องจักรที่ได้จัดซื้อเพิ่มเติม พร้อมทั้งดำเนินการจัดจำหน่าย	กลุ่มเกษตรกรก้าวหน้า
สิ้นปี 2546 (และทุกสิ้นปี)	ปันผลกำไรที่ได้จากการดำเนินกิจการโรงงานให้กับสมาชิกกลุ่ม	กลุ่มเกษตรกรก้าวหน้า

หน่วยงานที่เข้าร่วมดำเนินการ

-- หน่วยงาน --

-- บทบาทความร่วมมือ --

โครงการกองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคม (SIF)

สนับสนุนงบประมาณก่อสร้างอาคารและจัดซื้อเครื่องจักรในการก่อตั้งโรงผสมอาหารสัตว์

ประชาคมตำบล

พิจารณาโครงการที่จะจัดทำขึ้นตามนโยบายของรัฐบาล

กลุ่มเกษตรกรก้าวหน้า

เป็นคณะกรรมการบริหารกิจการโรงผสมอาหารสัตว์

ประชาชนในตำบล

ร่วมมือกับกลุ่มเกษตรกรก้าวหน้าในการดำเนินการก่อสร้างอาคารโรงผสมอาหารสัตว์ และปลูกพืชที่เป็นวัตถุดิบของอาหารสัตว์ และจัดจำหน่ายให้แก่โรงงาน

ประเมินผลความสำเร็จ

ก่อนการดำเนินการ

1. อัตราการผลิตอาหารสัตว์ไม่เพียงพอต่อความต้องการของสมาชิกกลุ่มและเกษตรกรในตำบล
2. ขนาดของโรงงานเดิมไม่เพียงพอต่อการจัดเก็บวัตถุดิบและอาหารสัตว์ที่ผลิตแล้ว มีผลให้ต้องซื้อวัตถุดิบที่มีราคาสูง เพราะจัดซื้อได้ทีละน้อยๆ
3. อาหารสัตว์มีราคาแพงและคุณภาพต่ำ

หลังการดำเนินการ

1. มีพื้นที่จัดเก็บวัตถุดิบอาหารสัตว์เพิ่มขึ้น ทำให้สามารถจัดซื้อวัตถุดิบอาหารสัตว์จากเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดและมันสำปะหลัง เพื่อเก็บไว้ใช้ในฤดูฝนได้มากขึ้น
2. ต้นทุนในการผลิตอาหารสัตว์ลดลง เนื่องจากสามารถจัดซื้อวัตถุดิบได้ในทีละมากๆ และมีเครื่องบดวัตถุดิบเป็นของตัวเอง
3. ปริมาณการผลิตและจำหน่ายอาหารสัตว์เพิ่มมากขึ้นและมีความเพียงพอต่อความต้องการของสมาชิกและเกษตรกรในตำบล ตลอดทั้งปี
4. เกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดและมันสำปะหลังมีรายได้เพิ่มขึ้น จากการจำหน่ายผลผลิตให้กับโรงผลิตอาหารสัตว์ เกิดการหมุนเวียนรายได้ในชุมชน
5. เกิดการจ้างงาน สร้างรายได้ให้กับแรงงานในตำบลมากขึ้น
6. สมาชิกกลุ่มและเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในตำบลสามารถซื้ออาหารสัตว์ที่มีคุณภาพได้ในราคา 275 บาท/ถุง (50 กิโลกรัม) ซึ่งถูกกว่าราคาอาหารสัตว์ตามท้องตลาดประมาณ 20-200 บาท/ถุง ทั้งนี้จะถูกกว่ากันมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับสูตรของอาหารสัตว์
7. จำนวนสมาชิกกลุ่มเกษตรกรก้าวหน้าเพิ่มขึ้นจาก 35 คน เป็น 70 คน
8. การระดมทุนเพิ่มขึ้นจากเดิม 270 หุ้น เป็นประมาณ 1,700 หุ้น
9. รายได้สุทธิของการดำเนินกิจการโรงผสมอาหารสัตว์ แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ 60% เป็นส่วนจ่ายคืนหนี้สินและเงินทุนหมุนเวียนของกลุ่ม และ 40% เป็นเงินปันผลรายปีของสมาชิกและตั้งเป็นเงินกองกลางของตำบลแยกต่างหากจากงบประมาณประจำปีของ อบต. ชับสนุน ซึ่งกลุ่มหรือองค์กรชุมชนในตำบลสามารถขออนุมัตินำไปจัดกิจกรรมต่างๆ ภายในตำบลได้

อุปสรรคและการแก้ไขปัญหา

อุปสรรค	การแก้ไขปัญหา
การประชาสัมพันธ์ด้านการตลาดอยู่ในวงจำกัดภายในตำบล ทำให้ตำบลอื่นไม่ทราบเกี่ยวกับโรงผสมอาหารสัตว์มากเท่าที่ควร	ขอความร่วมมือจาก อบต. ชับสนุน และอำเภอแม่เหล็ก ให้ช่วยในการประชาสัมพันธ์

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

1. การสนับสนุนอย่างเต็มที่ของ อบต. ทั้งในด้านงบประมาณและการประสานงานกับหน่วยงานราชการ
2. ความซื่อสัตย์ เสียสละ มีจิตใจที่จะทำงานเพื่อชุมชน ของคณะกรรมการบริหาร
3. การได้รับงบประมาณสนับสนุนอย่างเพียงพอ จากหน่วยงานที่กลุ่มเกษตรกรก้าวหน้าได้ขอการสนับสนุนไป
4. การมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี จากประชาชนในพื้นที่

ความยั่งยืนในการดำเนินการ

คณะกรรมการบริหารกลุ่มเกษตรกรก้าวหน้ามีการบริหารจัดการที่ดี เป็นระบบ มีกฎระเบียบ และมีความซื่อสัตย์ อดทน เสียสละ ในการดำเนินการ รวมทั้งสมาชิกกลุ่มและชุมชนในตำบลให้ความร่วมมือในการดำเนินงานเป็นอย่างดี อีกทั้งกลุ่มยังสามารถบริหารเงินทุนด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ การดำเนินโครงการจึงมีความยั่งยืนด้วยความเข้มแข็งของกลุ่มนั่นเอง

บทเรียนที่ได้รับ

หาก อบต. ให้ความช่วยเหลือและร่วมมือแก่ชุมชนในตำบลเป็นอย่างดี ก็จะทำให้ชุมชนเข้มแข็งอยู่ได้อย่างยั่งยืน ไม่จำเป็นที่จะต้องไปพึ่งพาบุคคลภายนอก เห็นได้จากการที่ อบต. ร่วมกับกลุ่มเกษตรกรก้าวหน้า ดำเนินการพัฒนาต่อยอดโรงผสมอาหารสัตว์ด้านเครื่องจักรและสถานที่ในการผลิต ทำให้โรงผสมอาหารสัตว์สามารถผลิตอาหารสัตว์ราคาถูก เพื่อจำหน่ายให้กับเกษตรกรในตำบลได้ โดยไม่ต้องพึ่งพาพ่อค้าหรือนายทุนจากภายนอกเลย นอกจากนี้ ผลกำไรที่ได้จากการดำเนินกิจการส่วนหนึ่งยังสามารถนำไปจัดตั้งเป็นกองทุนของชุมชน สำหรับให้องค์กรชุมชนนำไปจัดกิจกรรมต่างๆ ในตำบลได้โดยไม่ต้องขอรับงบประมาณสนับสนุนจากส่วนกลางเพียงอย่างเดียว

แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม

ชื่อ-นามสกุล	: นายวรวิทย์ เขียงคิ้ว
ตำแหน่ง	: นายกองค์การบริหารส่วนตำบล
หน่วยงาน	: องค์การบริหารส่วนตำบลชัยสนุน
ที่อยู่	: 152 หมู่ที่ 1 บ้านชัยสนุน ตำบลชัยสนุน อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี 18180
โทรศัพท์	: (036) 227 - 312 (01) 9963660
ชื่อ-นามสกุล	: ส.ต.ท. สิริศักดิ์ หอมริน
ตำแหน่ง	: ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล
หน่วยงาน	: องค์การบริหารส่วนตำบลชัยสนุน
ที่อยู่	: บ้านชัยสนุน ตำบลชัยสนุน อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี 18180
โทรศัพท์	: (036) 227 - 312 (01) 7003059
ชื่อ-นามสกุล	: นายประจักษ์ คำสง่า
ตำแหน่ง	: ประธานกลุ่มเกษตรกรก้าวหน้า
หน่วยงาน	: กลุ่มเกษตรกรก้าวหน้า
ที่อยู่	: หมู่ที่ 14 บ้านเกษตรกรก้าวหน้า ตำบลชัยสนุน อ.มวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี
โทรศัพท์	: (01) 7808701

ข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปีที่มีการริเริ่มวิถีใหม่ : พ.ศ. 2545

ประเภทของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	องค์การบริหารส่วนตำบล
สถานที่ตั้ง	หมู่ที่ 1 ตำบลชัยสนุน อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี 18180
ขนาดพื้นที่	132.54 ตารางกิโลเมตร
งบประมาณรายจ่าย	3,091,544.77 บาท (ปีงบประมาณ 2544)
งบประมาณรายได้	3,224,238.30 บาท (ปีงบประมาณ 2544)
จำนวนพนักงานและลูกจ้าง	9 คน 3 คน พนักงานท้องถิ่น 3 คน ลูกจ้างประจำ 3 คน ลูกจ้างชั่วคราว
จำนวนประชากร	6,580 คน
จำนวนครัวเรือน	1,650 ครัวเรือน
รายได้เฉลี่ยประชากร	37,842 บาท
ลักษณะของเมืองและ วิถีชีวิตประชาคม	ตำบลชัยสนุนแยกมาจากตำบลวังม่วงเมื่อปี 2527 อยู่ห่างจากตัวอำเภอมวกเหล็กประมาณ 36 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดสระบุรีประมาณ 80 กิโลเมตร สภาพพื้นที่เป็นพื้นที่ในโครงการของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.4-01) ทั้งตำบลประกอบด้วย 15 หมู่บ้าน ประชาชนส่วนมากย้ายมาจากที่อื่น และสร้างถิ่นฐานอยู่ร่วมกัน โดยทำการเกษตรและเลี้ยงโคนมเป็นอาชีพหลัก โดยทั่วไปคนในชุมชนมีความสัมพันธ์กันแบบเครือญาติ มีความผูกพันใกล้ชิดกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ระบบการผลิตทางด้านเกษตรกรรมในอดีตเป็นตัวเชื่อมความสัมพันธ์ คือ ต้องอาศัยกันในด้านแรงงาน